

**ПРО КУЛЬТУРНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ
ІЗ ЗАРУБІЖНИМИ КРАЇНАМИ**

у серпні 2023 року

*(оглядова довідка за матеріалами
преси, інтернету та неопублікованими документами)*

24 серпня з нагоди 32-ї річниці незалежності України у центрі Києва на Софійській площі відбулися урочистості за участі президента Володимира Зеленського, представників уряду, військового командування, очільників релігійних конфесій, дипломатів. На святкування Дня Незалежності України до Києва прибули почесні іноземні гості: прем'єр-міністр Норвегії Йонас Гар Стьоре, голова президії Боснії і Герцеговини Желько Комшич, президент Португалії Марселу Ребелу де Соуза та президент Литви Гітанас Науседа. Розпочалися урочистості з виконання Державного гімну України та промови глави Української держави. Крім президента України, з вітальними промовами виступили іноземні гості. Зокрема лідери Литви та Португалії виголосили промови українською мовою.

Тимчасово виконуючий обов'язки міністра культури та інформаційної політики України Ростислав Карандєєв провів ряд зустрічей. 25 серпня – з головою Комітету закордонних справ парламенту Естонської Республіки Марко Міхкелсоном. Під час зустрічі було окреслено пріоритетні напрямки співпраці: підтримку України на міжнародній арені, збереження та відновлення української культурної спадщини, зокрема створення електронних реєстрів, започаткування проекту з підготовки українських фахівців за освітнім напрямом «реставрація» за фінансової та організаційної підтримки Естонії та інших країн ЄС та співпрацю щодо протидії російській дезінформації. Естонія також підтримуватиме ініціативи України, що стосуватимуться проектів спільного виробництва та промоції українського кіно та книговидання. З делегацією Міжнародної комісії ООН з розслідування порушень в Україні Ростислав Карандєєв зустрівся 29 серпня. Під час зустрічі сторони обговорили фіксацію наслідків воєнних злочинів, вчинених російськими загарбниками проти культурної спадщини України, порушення Росією прав людини і міжнародного гуманітарного права тощо.

7 серпня в Києві в Українському кризовому медіацентрі відбувся брифінг голови Бюро ЮНЕСКО в Україні К'яри Децці Бардескі щодо попередніх висновків місії ЮНЕСКО з оцінки пошкоджень в Одесі, після атак на культурні та релігійні об'єкти міста в період з 19 липня по 23 липня 2023 року, а також про поточні плани реагування, які будуть спрямовані на збереження культурної

спадщини Одеси. Місія працювала в місті з 29 липня до 1 серпня. К'яра Децці Бардескі повідомила, що надалі буде підготовлено звіт про ушкодження культурної спадщини Одеси, який сформуєть до зустрічі країн-учасниць Гаазької конвенції 11 грудня. Як поінформувала голова Бюро, від Міністерства культури та інформаційної політики України фахівці отримали список із 52 об'єктів спадщини Одеси, що постраждали. Водночас Місія верифікувала щонайменше 10 пошкоджених будівель, більшість з яких оцінено як сильно ушкоджені (понад 60% ушкоджень). Серед них – Спасо-Преображенський собор, Будинок вчених і Літературний музей. Завдяки Надзвичайному фонду спадщини ЮНЕСКО, що має багатьох донорів, забезпечить термінове фінансування для підтримки цих будівель.

За кордоном

24 серпня мільйони українців, які знайшли прихисток по всьому світі, збиралися разом відзначити 32-гу річницю незалежності своєї країни. Держави, які прийняли біженців, були солідарні з ними й організовували різноманітні культурно-мистецькі заходи. Так, масштабні святкування Дня Незалежності України відбулися у багатьох містах Польщі, Німеччини, Чехії, Італії й інших країнах Європи, а також в США, Канаді та Латинській Америці. Зокрема на території палацу Шенхаузен у Берліні (Німеччина) 24 серпня відбувся великий відкритий концерт Ukrainian Freedom Orchestra/Українського оркестру свободи, який виступав під патронатом першої леді України Олени Зеленської. З урочистими промовами до гостей звернулись федеральний президент Німеччини Франк-Вальтер Штайнмаєр, сенатор Берліна з питань культури Джо Чало та Надзвичайний і Повноважний Посол України в Німеччині Олексій Makeєв. Дню Незалежності України та Дню Державного прапора України було присвячено виступ Kyiv Symphony Orchestra/Київського симфонічного оркестру 22 серпня у німецькому місті Айнбек. Програма концерту поєднала твори двох світових композиторів – В. А. Моцарта та В. Сильверстова – на знак солідарності та взаємопідтримки Європи та України. Артисти та музиканти Харківського національного академічного театру опери та балету ім. М. В. Лисенка, які знаходилися в гастрольному турі «Європейський шлях», дали кілька концертів з 24 по 27 серпня в австрійській столиці Відні та в столиці Словаччини Братиславі. А Вроцлавська опера своєю чергою разом із українськими артистами представила оперу Семена Гулака-Артемівського «Запорожець за Дунаєм» у постановці Йоланти Денейко та Олени Савчук. Оркестр грав під батудою диригента Андрія Савчука. До вистави залучили українських дітей, які знайшли прихисток у Польщі через війну. Почесний патронат над виставою, яка відбулася 24 серпня, узяв Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Польща Василь Зварич. Відеозвернення до глядачів підготувала перша леді України Олена Зеленська.

У столиці Словаччини Братиславі в День Незалежності України розпочала роботу виставка «Russian War Crimes» («Російські воєнні злочини»), організована Фондом Віктора Пінчука та PinchukArtCentre у партнерстві з Офісом президента України та Посольством України в Словацькій Республіці. Вона ді-

яла до 30 серпня в замку Братиславський Град. Проєкт представляв світлини, зроблені з початку повномасштабного вторгнення росії по всій Україні. На них зафіксовано тортури, страти, бомбардування й інші злочини, вчинені росіянами проти цивільних і військових. На офіційному відкритті виставки виступили міністр закордонних та європейських справ Словаччини Мирослав Влаховський, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Словаччині Мирослав Кастрян та словацька акторка Зузана Фіалова. По відеозв'язку до присутніх гостей звернувся керівник Офісу Президента України Андрій Єрмак.

17 серпня у мерії Амстердама (Нідерланди) відбулося офіційне відкриття виставки «Щоденники війни: непочуті голоси українських дітей» у рамках проєкту, ініційованого візюнеркою Христиною Храновською та організованого ГО «Port of Culture» за підтримки МЗС України та Посольства України в Королівстві Нідерланди. Експозицію було присвячено особистим історіям чотирнадцятьох підлітків, які зустріли широкомасштабне вторгнення росії у Маріуполі Донецької області, Харкові та Білій Церкві на Київщині й задокументували його у своїх щоденниках. Доповненням до щоденників, а також малюнків підлітків стали аудіоінтерв'ю, записані з ними, їх можна було послухати за qr-кодами, розміщеними біля експонатів. Модераторка події телеведуча Катерина Осадча спільно із головним диригентом Нідерландського філармонічного оркестру та Нідерландської національної опери Лоренцо Віотті зачитала декілька щоденників дітей. Своїми почуттями з відвідувачами виставки поділився один з героїв проєкту М. Костенко, який провів 21 день під обстрілами та бомбардуваннями у Маріуполі, де і створив свою серію малюнків. Подію відвідали послы України, США, Боснії та Герцеговини, Японії та Литви.

До Дня Незалежності України у центрах європейських міст Скоп'є (Північна Македонія), Белграді (Сербія), Русе (Болгарія), а також на території Посольства України в Китаї та Посольства України в Японії було розгорнуто експозиції «Діти війни», що знайомили з роботами юних українських художників, учасників Міжнародного художнього фестивалю МАЛЮЙ.UA.WAR. Він проводився Асоціацією з розвитку міжнародних відносин (ADRUM – Association for the Development of International Relations) та промоційно-продюсерською компанією STUDIORAR за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України.

У День Державного Прапора України, 23 серпня, у Військовому музеї Латвії у Ризі було розгорнуто експозицію «Прапори України. Боротьба за Незалежність», організовану спільно з Посольством України в Латвії. Експозиція налічувала 23 прапори, підписані українськими захисниками, які боронять Україну від російського агресора.

Міжнародна підтримка України

В Україні

Засвідчити солідарність з українським народом, який веде боротьбу з російським агресором, було метою візиту до нашої країни грузинської співачки Ніно Катамадзе. Вона завітала 27 серпня до реабілітаційного центру Міністерства внутрішніх справ України, щоб підтримати українських бійців. Французький режисер-документаліст, сценарист, продюсер Бертран Норман зустрівся

з колективом викладачів і студентів Донецького національного університету імені Василя Стуса. Митець збирає матеріал для фільму про життя українців під час війни. Його цікавили насамперед ті зміни, що відбулися у навчальному закладі з часу повномасштабного вторгнення росії на територію нашої держави. У Чорнобильській зоні, на Харківщині та Чернігівщині побував американський фотожурналіст Стів МакКаррі. Митець прагнув насамперед зняти найбільш зруйновані населені пункти. Харківщиною подорожував онук італійського письменника Джанні Родарі, відомий італійський артист, фокусник і клоун – Марко Родарі. Він прибув з гуманітарною місією і розважав дітей в Ізюмі, Куп'янську і селищах Куп'янщини.

За кордоном

Італія залучила дві авторитетні культурні установи, щоб допомогти відновити Спасо-Преображенський собор в Одесі. Відповідну інформацію було опубліковано 11 серпня на сторінці уряду Італії. Йдеться про Міланську трієнале і музей МАХХІ в Римі. Вони мають зібрати найкращі економічні, технічні та культурні ресурси, здатні зробити свій внесок у відновлення храму.

Чеський провайдер онлайн телебачення Gonet.tv зробив безкоштовним доступ до пакету українських телеканалів на всій території Євросоюзу до кінця 2023 року. Компанія ухвалила таке рішення через те, що через війну з росією багато українців зараз відірвані від своїх рідних та домівок. Від Батьківщини, її традицій і культури. Наразі доступні 32 канали, і компанія планує поступово збільшувати їхню кількість.

Серію фотографій про повсякденну роботу українських залізничників, які зробили навесні 2023 року німці фотограф Рето Кляр і журналіст Ян Ессен, було представлено на виставці, що проходила на центральному залізничному вокзалі в Берліні. Це спільний проєкт німецької залізничної компанії Deutsche Bahn AG і німецька медіагрупи FUNKE. У центрі уваги фотографів – «Укрзалізниця», яка стала одним із символів стійкості українського народу.

Тимчасовий повірений у справах України в Республіці Чилі Владислав Богорад взяв участь у відкритті фотовиставки «Обличчя болю невинуватої війни», яке відбулось 29 серпня у приміщенні Чилійського північноамериканського інституту культури м. Вальпараїсо за сприяння Посольства США в Чилі.

Колекцію прикрас з українською символікою «Wear Hope Help Ukraine» для підтримки України створила американська телеведуча і письменниця Рейчел Рей разом з італійським виробником прикрас DelBrenna Jewelry. Український конгресовий комітет Америки (УККА) також долучився до ініціативи. Охочі зможуть придбати срібний або золотий кулон із зображенням Державного герба України – тризуба. Усі кошти з продажів прикрас підуть на допомогу Національному реабілітаційному центру «Незламні», де отримують допомогу дорослі та діти, які постраждали через війну.

Закордонне українство

За кордоном

У низці країн українські громади відзначили День Незалежності України. Зокрема кожен міг долучитися до акції «Живий ланцюг єдності», яка проходила по всьому світу. 24 серпня українці та всі охочі в різних країнах виходили на центральні вулиці міст і бралися за руки, щоб утворити живі ланцюги. Головна мета проекту – привернути увагу світу до України ще раз, згуртувати міжнародну спільноту навколо нашої країни і під час акції подякувати державам, у яких зараз перебувають українці, за допомогу.

Також з нагоди Дня незалежності України 24–26 серпня в німецькому місті Ганновер відбулися Дні української культури, які організувала Українська спілка Нижньої Саксонії спільно з парафією Святого Володимира УГКЦ за підтримки управління культури Ганновера й інших німецьких організацій. У німецькому місті Кельн благодійна організація «Синьо-жовтий хрест» у співпраці з Генеральним консульством України у землі Північний Рейн-Вестфалія організувала 23 серпня одноденний фестиваль сучасної української культури у музеї «Колумба». У свою чергу Посольство України у Словенії запросило всіх охочих взяти участь в Українському культурному заході, який відбувся 18 серпня на Центральній площі міста Крань. А Українсько-японська культурна асоціація організувала свято української культури «Український день» у місті Нагоя, що в Японії.

У межах комплексного проекту «Culture vs War», ініційованого Асоціацією «Сприяння розвитку кінематографа в Україні – Дивись Українське!» спільно з Асоціацією українських організацій в Естонії та за сприяння Посольства України в Естонії 24 серпня у Таллінні в Кадріоргському художньому музеї було відкрито фотовиставку «Культура проти війни», що складалася з добірки 30 робіт учасників проекту: українського кінооператора С. Михальчука та українських фотохудожників, подружжя К. та В. Ліберових. А 25 серпня у Таллінні в рамках Українського кіноклубу в Естонії було організовано показ документальних фільмів-новел «Culture vs War»/«Культура проти війни».

Відкриття двох фотовиставок «Культура vs війна» та «Україна очима тайського журналіста», приурочених до 32-ї річниці незалежності України, організувала в Бангкоці (Таїланд) спільнота українців у Таїланді за сприяння спільноти «Подружжя українських дипломатів». В рамках першої експонувалися світлини українських фотографів і документалістів К. і В. Ліберових. Друга виставка презентувала світлини таїландської журналістки та телеведучої Каруни Буакамсі. Також під час відкриття виставок відбувся показ короткометражного фільму з проекту «Культура vs війна», героями якого стали фотографи К. та В. Ліберові (режисер Кадім Тарасов).

Відкриття виставки «Петриківський розпис «Сила мистецтва для України» відбулося 5 серпня в австрійському місті Лінц, в Старій ратуші. Виставка стала результатом співпраці Товариства української культури Австрії «ТУКА – Леся Українка» та спілки митців Vsa-art Veranstaltungen.

29 серпня у храмі Богородиці Троєручиці УГКЦ у м. Таллінн було розгорнуто експозицію «Образи, опалені війною», організовану Талліннською парафією УГКЦ в Естонії у співпраці з куратором проекту народної дипломатії «Підтримай Україну!» Ю. Котиком та художником О. Ковальчуком. Картини О.

Ковальчука виконано в техніці живопису на дереві, притаманній традиційному українському сакральному живопису.

13 серпня у німецькому місті Ратінген, у Stiftung Haus Oberschlesien, пройшов благодійний концерт з нагоди 20-ї річниці заснування української організації Pro Ukraine. У концерті взяли участь місцеві митці та українці, які змушені були залишити Україну через російську агресію. Під час заходу Генеральний консул Ірина Шум передала очільниці Pro Ukraine Вірі Костюк Буш вітальний лист і відзнаку від заступника міністра закордонних справ України Євгена Перебийноса за багаторічну діяльність для підтримки України.

У Мексиці відбулося урочисте відкриття Українсько-мексиканського культурного центру, що стане одним з традиційних центрів зустрічей української громади, сприятиме зміцненню культурних зв'язків між обома країнами. А у Софії (Болгарія) офіційно зареєстровано Український культурно-освітній центр «Мрія».

Інформаційна безпека, медіа В Україні

25–26 серпня у Києві проходила конференція «Воєнні медіавиклики 2023», організована Фондацією «Суспільність». Головні дискусії форуму було зосереджено навколо платформи «Досвід солідарності/ журналістика у пошуках нової ролі і справедливості/ кризовий медіаменеджмент/ штучний інтелект змінює аудиторію і медіагалузь/ відновлення медіаринків на деокупованих територіях: погляд медіаспільноти молодих». З вітальним словом до учасників звернулися голова групи радників Фондації «Суспільність» Кристофер Етвуд (США), Марджорі Роуз, віцепрезидентка Internews (США), а також Тарас Шевченко, заступник міністра культури та інформаційної політики України.

З 12 по 20 серпня у Рівному, на Європейській площі, працював Лабіринт медіаграмотності «НЕ ВІРРР – ПЕРЕВІРР», створений в рамках програми «Мріємо та діємо», яка впроваджується за фінансової підтримки Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) та виконується Радою міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX). Це перший в Україні проєкт, який по чергово розміщується в різних куточках України та підвищує рівень медіаграмотності відвідувачів. Лабіринт – це мобільна конструкція, яка складається з 12-ти кімнат, кожна з яких присвячена одній із тем медіаграмотності: інформаційний шум, клікбейт, маніпуляції, пропаганда, стереотипи та популізм тощо.

Німецька громадська організація Goethe-Institut і українське науково-популярне медіа «Куншт» оголосили про старт Mediengeist 2.0: акселератора проєктів з протидії деструктивним наративам, фейкам та дезінформації у зв'язку з повномасштабним вторгненням росії в Україну. Програма фінансується зі спеціального фонду Міністерства закордонних справ Німеччини з метою зміцнення стійкості українських культурних та освітніх партнерів. У рамках програми 30 проєктів зможуть отримати до 6300 євро на реалізацію своїх ідей: кампанії в соціальних мережах, мистецькі проєкти, YouTube-шоу чи інший медійний продукт.

24 серпня розпочало роботу видання про електронну музику та клубну культуру «Mixmag Україна». Франшизу Mixmag придбала київська музична агенція Go West, співзасновниками якого є брати Олександр Варениця та Олексій Варениця. Go West уклали угоду з британською Wasted Talent LTD, яка видає Mixmag.

Вшанування пам'яті В Україні

2 серпня, в Міжнародний день Голокосту ромів, в обласному центрі Закарпаття відкрито меморіал на честь жертв нацистського геноциду ромів. Пам'ятний знак у вигляді колеса з мініскульптурою встановлено на подвір'ї першої ромської школи в Європі – Ужгородської гімназії №14. Підтримку у встановленні меморіалу надав, зокрема, німецький федеральний фонд «Пам'ять, відповідальність і майбутнє».

За кордоном

З нагоди 110-ї річниці з дня смерті Лесі Українки пам'ять видатної української письменниці вшанували у Відні за адресою Флоріанігассе, 7, де у 1891 році вона проживала і де їй встановлено меморіальну дошку. До організації заходу долучився голова 8-го району Відня Мартін Фабішу, співорганізаторами виступили депутатка віденського парламенту Урсула Бернер та українська літературознавиця Марія Шувалова.

7 серпня, у день народження українського письменника Пантелеймона Куліша, у Відні відбулося урочисте зібрання біля барельєфної дошки на будинку за адресою Skodagasse, 9, де в 1870 р. проживали П. Куліш та І. Пулюй і разом працювали над першим перекладом Біблії на українську мову. У заході взяли участь Надзвичайний та Повноважний Посол України в Республіці Австрія Василь Химинець разом з головою 8-го району Відня Мартіном Фабішем, отець Віденської православної парафії святих Володимира і Ольги Юрій Стругов, представники Української скаутської організації «Пласт» та Товариства української молоді в Австрії.

Захід пам'яті української письменниці та громадської діячки Вікторії Амеліної проведено 24 серпня в Музеї історії медицини Пауля Страдіня у Ризі (Латвія). Подія проходила в рамках літературного фестивалю Punctum, що тривав з 22 до 31 серпня. У читаннях взяли участь колеги Вікторії, знайомі, друзі – українські письменники Саша Довжик та Дарія Калашнікова, українсько-польські письменниці Жанна Слоньовська та Аріель Розе, а також перекладачка Мара Полякова. Модерувала захід журналістка та програмний директор Латвійського телебачення Рита Рудуша.

Десятеро чернівецьких художників, серед яких Олександр Литвинов, Лариса Куваєва, Марина Рибачук, Анатолій Фурлет та інші, взяли участь у меморіально-мистецькому проєкті «Потік свідомості», присвяченому 100-річчю від дня народження уродженця Буковини українського живописця, скульптора й архітектора Темістокля Вірсти, який жив і працював у Франції. Митці перебували у місті Лез-Іссамбр, на віллі Темістокля Вірсти. Проводили пленери, ма-

лювали довколишню природу. Результатом роботи стала виставка в галереї «Сан П'єр», на якій експонувалися їхні картини, а також роботи самого Вірсти та його дружини Орисі. Крім того, митці передали почесні відзнаки Чернівецької обласної ради «За заслуги перед Буковиною» для Орисі та Темістокля Вірсти, відвідали могилу художника. Автори та координатори проєкту – Орися Вірста, Ігор Сорокоумов, Лариса Куваєва. Реалізовується він за підтримки Чернівецької обласної ради.

Благодійність

За кордоном

В Ризі відбувся шестиденний благодійний культурний проєкт «Ukraine. Residence of Freedom», в якому об'єдналися митці з України та Латвії, щоб засобами сучасного мистецтва піднести тему свободи. Благодійний проєкт за ініціативи творчої українсько-латвійської команди об'єднав митців з двох країн у межах мистецької резиденції, яка проходила з 24 по 29 серпня в самому центрі Риги – на вулиці Яунаву та в приміщенні Ризької думи. Усі охочі могли відвідати захід безкоштовно. Кілька разів на день для зібраних груп проходили кураторські екскурсії латиською, українською та англійською мовами. Свої роботи представили більше 20 художників з України та Латвії, серед яких Monosonda, ASAKI, Дарія Калашнікова, Ганна Богачук, Лінда Вілка та інші. Додатково організатори експонували роботи українських фотографів Віталія Юрасова та Мар'яни Шафро. Під час роботи мистецької резиденції художники об'єднувалися в творчі тандеми, групи та працювали просто перед очима відвідувачів. Роботи, створені в межах резиденції було представлено на аукціоні, доступному офлайн та онлайн. Усі зібрані кошти спрямують на розробку і реалізацію програми психосоціальної реінтеграції українських воїнів після поранень, чим опікуватиметься громадська організація «Волонтерська сотня». Над проєктом працювала міжнародна команда: Гундега Скудріня, Том Вайс з Литви, а також Даша Біленко, Наталія Чижова з України та інші.

20 серпня виступом у Великому театрі – Національній опері у Варшаві (Польща) розпочався другий європейський тур Українського оркестру свободи на підтримку України. Концерт було організовано під патронатом перших леді двох країн О. Зеленської та Агати Корнгаузер-Дуди. Зібрані під час туру кошти, спрямують на підтримку українських митців та закладів культури.

Благодійний концерт з нагоди Дня Незалежності України відбувся 27 серпня у Празі (Чехія). Відкриваючи захід, зі сцени виступили перший Віцепрем'єр-міністр та міністр внутрішніх справ Чеської Республіки Віта Ракушана, Урядовий уповноважений з питань відновлення України Томаш Копечний, Урядовий уповноважений з прав людини Клара Шімачкова Лауренчікова та заступник міністра культури Ондřej Храст. У заході також взяв участь Президент Світового конгресу українців Павло Грод, послы та дипломати іноземних країн та ін. У рамках концерту виступили українські діти з усіх куточків Чехії, дорослі українські артисти, які продовжують свою творчу діяльність та популяризують українську культуру за кордоном. Захід відбувся за організації Посольства України в Чехії, громадських організацій «Українська ініціатива в Чесь-

кій Республіці» та «Голос України» за фінансової підтримки компанії RIA Money Transfer, Міністерства культури Чеської Республіки та Будинку національних меншин Праги.

У рамках проєкту «Концерти на підтримку миру в Україні» 29 серпня в бернському музичному форумі Yehudi Menuhin Forum пройшов благодійний концерт, кошти з якого передадуть на реставрацію Одеської музичної школи ім. Столярського, пошкодженої внаслідок російських ракетних атак. Швейцарська публіка прослухала всесвітньо відомі композиції у виконанні французького скрипаля Жіля Апапа та камерного оркестру Одеської музичної школи ім. Столярського.

Художню виставку українських митців у музеї міста Гемтремк (США, штат Мічиган) організувала волонтерка із США Діана Канкро. На благодійній виставці «Світло свободи» було представлено сто картин художників з різних міст України. Український вернісаж триватиме у Гемтремку упродовж двох місяців. Кошти спрямують для придбання контейнерів з медичними засобами для ЗСУ.

14 серпня у м. Аделаїда, що у Південній Австралії, відбулося відкриття благодійної виставки «Ціна свободи», на якій експонувалися картини, намальовані військовослужбовцями під час реабілітації у Рівненському обласному госпіталі ветеранів війни. Відвідувачі виставки могли задонатити на підтримку України.

Благодійну акцію Independence Lifeline, присвячену Дню Незалежності України, ініціювали Світовий конгрес українців та українсько-канадська компанія Saint Javelin. Учасники благодійного аукціону робили ставку й отримували можливість виграти кавовий столик із труби Javelin, а за кожную пожертву – можливість виграти фігурку, відлиту з використаних гільз. Під час акції збирали пожертви на закупівлю високоякісного тактичного медобладнання для українських військових і бойових медиків.

Фестивалі

За кордоном

Україну було представлено на «Фестивалі міжкультурного обміну в Ураясу – що ми можемо зробити для миру в усьому світі», який відбувся 19 серпня у Муніципальному центрі Такасу в місті Ураясу (Японія). Фестиваль було організовано у співпраці Посольства України та Молодіжної ради міста Ураясу. У програмі – виставки робіт українських фотографів Віри Бланш та Анни Сенік та українських народних костюмів, виступ бандуристки Катерини Гудзій, майстер-клас з приготування борщу тощо.

Музика

В Україні

З 8 по 15 серпня проходив X Міжнародний фестиваль давньої музики у Львові. Цьогоріч він відбувся під егідою проєкту «Україна. Музи не мовчать», започаткованого Львівською національною філармонією імені Мирослава Скорика з повномасштабним військовим вторгненням Росії в Україну. У концерт-

них програмах було представлено твори українського та європейського Середньовіччя, Ренесансу, бароко й раннього класицизму. Виступали українські виконавці, а також учасники з Польщі (клавесиніст Марек Топоровський), Німеччини (флейтист Норберт Роденкірхен) та Франції (арфіст Бенджамін Бегбі). Так, 11 серпня відбулась зустріч-музикування Марека Топоровського та української клавесиністки Світлани Шабалтіної. А 13 серпня – закриття фестивалю у Львові, з символічною назвою «Скиталець». У програмі всесвітньо відомого колективу *Sequentia*, що вдруге приїздив до України, у складі Бенджаміна Бегбі та Норберта Роденкірхена, також виступив український мультиінструменталіст Всеволод Садовий. З 8 по 10 серпня Норберт Роденкірхен провів майстер-класи для українських флейтистів та сеанси імпровізації з львівськими музикантами. Він також прочитав лекцію під назвою: «Нові звуки в старовинній музиці/Старовинні звуки в новій музиці». У рамках творчої лабораторії разом з Норбертом Роденкірхеном Всеволод Садовий став учасником освітніх лекцій-презентацій, що ознайомили слухачів з питаннями сучасних виконавських технік у давній музиці, та архаїчних технік – у сучасній. Ця фестивальна подія повторилася і 15 серпня у Києві в Інституті проблем сучасного мистецтва Національної академії мистецтв України, де пройшли фінальні концерти заходу.

Міжнародний фестивальний проєкт «Музика в старому Львові та Кракові» традиційно урочисто розпочався одночасно у Львові та Кракові 15 серпня та завершився 31 серпня. Візитівкою проєкту є поєднання класичної музики та шедеврів архітектури Львова та Кракова. Впродовж концертів усі охочі могли насолодитись виконанням професійних солістів та колективів не тільки в стінах філармонії, а й в Палаці Потоцьких, Львівському музеї історії релігії, Гарнізонному храмі святих апостолів Петра й Павла. Особливим гостем української частини проєкту став німецький композитор та органіст Бйорн О'Віде.

З 29 липня по 24 серпня у Чернівецькій обласній філармонії ім. Д. Гнатюка тривав VI Фестиваль органної та камерної музики «INVICTUS. НЕСКОРЕНІ». Серед його учасників були музиканти-віртуози з Франції (Жан Марі Леруа, орган) та Німеччини (Бйорн О'Віде, орган).

Композитор та органіст Бйорн О'Віде з Німеччини також взяв участь VI Міжнародному фестивалі «VIVA MUSICA ORGANUM»/ «Жива музика органу», що проходив з 13 по 31 по серпня у Залі камерної та органної музики Рівненської обласної філармонії.

Унікальну концертну програму з творів відомої сучасної американської композиторки китайського походження Вонг Джі та майстрів європейського романтизму Ріхарда Штрауса та Антоніна Дворжака, представив 20 серпня Академічний симфонічний оркестр Львівської національної філармонії. Вонг Джі спеціально завітала до Львова, щоб почути тамтешні прем'єри двох її творів у виконанні оркестру. Це – «Зима, що нас об'єднала», написана на замовлення Ліги американських оркестрів для філармонічного оркестру Буффало, та «Політ на лускатих спинах наших гір», створений на замовлення Музичного фестивалю в Колорадо.

20 серпня у Полтавській обласній філармонії в рамках концерту «З двох сторін» виступили піаністи Анастасія Стовбир (Турин, Італія) та Олександр

Олійник (Київ) разом з Камерним оркестром ім. Д. Ахшарумова (диригент – Олег Тищик).

26–27 серпня у Києві проходив фестиваль вільної музики та культури Brave! Factory, де виступили кілька десятків українських артистів, а також нідерландці Pieter Jansen та Caim, німецький виконавець Kangding Ray, британці Anthea та Shifted, а також чилієць Dandy Jack.

За кордоном

Український клавесиніст Дмитро Кокошинський отримав Другу премію та Приз глядацьких симпатій на конкурсі MA Festival Brugge/Фестивалю старовинної музики у Брюгге (Бельгія), що проходив з 4 по 13 серпня.

У рамках міжнародного фестивального проекту «Музика в старому Львові та Кракові» 23 серпня у краківському костелі єзуїтів на події «Дню Незалежності України та польсько-української Солідарності присвячується» академічний камерний оркестр «Віртуози Львова» під батудою Сергія Бурка та солісти Олег Созанський (бандура) і Андрій Карпак (флейта) представили слухачам твори українських та польських композиторів: Максима Березовського, Дмитра Бортнянського, Євгена Станковича, Віктора Камінського, Золтана Алмаші, Генрика-Миколая Гурецького, Вітольда Лютославського, Войцеха Кіляра.

Вшануванню пам'яті видатної американської оперної та блюзової співачки українського походження із галицьким корінням Квітки Цісик було присвячено VI Міжнародний вокальний конкурс її імені у литовській столиці Вільнюсі. Його організаторами виступили заслужена артистка України, голова громадської організації «Перлини української культури – Світові» І. Персанова та Міжнародна українська школа Литви. Фестиваль об'єднав 27 учасників віком від 8 до 79 років, які виконували пісні з репертуару Квітки Цісик та українські народні пісні. Лауреатами першої премії стали Анастасія Добриніна (академічний вокал), Катерина Лисак (естрадний вокал), Антанас Ківяріс (академічний вокал) та концертмейстер Лія Неугасімова. Разом з конкурсантами у великому гала-концерті у Вільнюській ратуші виступили український музикант, композитор, естрадний співак, поет-пісняр і актор, голова Асоціації українців Чехії Павло Бубряк; директор Київського театру естрадних мініатюр, громадський діяч у Чеській Республіці Ілля Лернер; переможець 5-го сезону телепроєкту «Шанс» та конкурсу «Голос країни-2» – Павло Табаков та гурт «Мрія».

Kyiv Symphony Orchestra/Київський симфонічний оркестр під керівництвом головного диригента Луїджі Гаджеро 12 серпня вперше став гостем одного з найпрестижніших та найбільших оркестрових фестивалів – Графенегг у Австрії (Grafenegg Music Festival). Разом з колективом виступив всесвітньо відомий піаніст, засновник і художній керівник цього фестивалю Рудольф Бухбіндер. Концерт відбувся в акустичній залі Wolkenzentrum («Хмарна вежа») – одній з найкращих у світі сцен просто неба в оточенні природного ландшафту та старовинного замку. У концерті прозвучали фортепіанний концерт № 5 Людвіга ван Бетховена з Рудольфом Бухбіндером за фортепіано та Симфонія № 2 українського композитора Левка Ревуцького (1889-1977).

21 серпня в Берліні відбувся концерт Молодіжного симфонічного оркестру України/YsOU в рамках фестивалю Young Euro Classic. За диригентським пультом – засновниця та головна диригентка оркестру Оксана Линів, солісти – Олексій Семененко, Андрій Мурза (скрипка) та Дарина Бачинська (флейта). Захід відбувся за організаційної підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України. Концерт з успіхом пройшов на одній з найкращих сцен Європи – Konzerthaus Berlin. Молодіжний оркестр виконав потужну програму, що складалася з творів Л. ван Бетховена, М. Арнольда, а також сучасних українських композиторів. Зокрема виконання Одеської рапсодії Євгена Оркіна для двох скрипок з оркестром мало за мету привернути увагу всього світу на атаку росії на культурну спадщину України, а також нагадати про відому скрипкову традицію Одеської виконавської школи.

Академічний симфонічний оркестр Львівської національної філармонії під орудою Володимира Сивохіпа 25 серпня виступив на XVIII Міжнародному фестивалі Mozartiana, що проходив у польському місті Гданськ. Солістом вечора був український гобоїст Степан Сивохіп.

Польський аматорський Камерний хор імені Юліуша Зарембського із Житомира був серед учасників Світового фестивалю полонійних хорів, що проходив з 13 по 20 серпня в Кошаліні. Це – подія з понад 50-річною традицією, її організатором є Товариство «Спільнота польська». Відбувається у Кошаліні раз на три роки.

19 серпня у Гейнолі (Фінляндія) відбулись два виступи Академічного симфонічного оркестру «INSO-Lviv»: на заході бібліотеки «Tikkurila» та фестивалі «Unelmien Heinola 2023». У виконанні оркестру прозвучали ключові твори української та фінської класичної музики (Ярмас Ярнефельт, Ян Сібеліус, Мирослав Скорик, Богдана Фроляк).

13 серпня українська піаністка, солістка Львівської національної філармонії Віоліна Петриченко виступила з особливим речиталем у Берліні. Програма мала назву «Діалог з тишею». Уже вкотре піаністка звернулася до найкращих зразків української камерної музики, тим самим популяризуючи її за кордоном. Звучали композиції Василя Барвінського, Вітєзслава Новака, Левка Ревуцького та Якова Степового, Валентина Сильвестрова.

Український дім у Данії запросив 23 серпня до Музичного дому в Копенгагені на концерт «Резонанс свободи» українського піаніста Антонія Баришевського, який виступав разом з данською піаністкою Елізабет Холмегаард Нільсен. Захід проводив Nielsen Saloner.

Харківський металкор гурт 0% Mercury зайняв третє місце на конкурсі Wacken Metal Battle, що проходив у Німеччині в рамках Wacken Open Air, одного з найбільших метал-фестивалів світу. Цього року в конкурсі брали участь гурти з 30 країн світу.

Театр

За кордоном

56-й Фестиваль імені Яна Кепури, що проходив з 13 по 18 серпня у м. Криниця-Здруй (Польща) став відправною точкою цьогорічної гастрольної

кампанії Львівської національної опери. Концертну програму «VIVA VERDI» було присвячено 210-й річниці від дня народження відомого італійського композитора Дж. Верді.

Дніпровський академічний театр драми та комедії побував на гастролях у м. Призрен (Республіка Косово), де виступив на відкритті II Міжнародного фестивалю просто неба „PrizrenFest” з виставою „Майдан Інферно” за п'єсою української драматургині Неди Нежданої. Режисер вистави – француз українського походження Клеман Перетько.

Візуальні мистецтва В Україні

Спільний набір із двох срібних пам'ятних монет «Дружба та братство – найбільше багатство», дизайн яких створив заслужений художник України Володимир Таран, випустили Національний банк України та Національний банк Польщі та ввели в обіг до Дня Незалежності України, 24 серпня. Унікальність спільного українсько-польського набору полягає в тому, що він складається з двох срібних пам'ятних монет, які разом утворюють символічну фігуру у формі серця. Їх номінал – 10 гривень та 10 злотих. На аверсах монет зображено, зокрема, стрічки в кольорах стягів України та Польщі, які оздоблені гербами обох країн.

Три монументальні скульптури українських художників-керамістів – цюгорічних лауреатів Міжнародної грантової премії Говорунів: Юрія Мирка (Київ), Юрія Войтовича (Малютянка, Київщина), Євгена Євтушенка (Полтава) – було презентовано з нагоди Дня Незалежності України в Національному музеї-заповіднику українського гончарства в Опішному (Полтавщина). Міжнародну грантову премію засновано за ініціативи меценатки зі США Олесі Говорун спільно з музеєм-заповідником.

«Мистецтво через усвідомлення» – під такою назвою у Вінницькому обласному художньому музеї 19 серпня було презентовано міжнародний мистецький проєкт за участі художників з 23 країн, приурочений пам'яті Світлани Семейкіної та Крістіни Спіциної, які стали жертвами російської агресії в Запоріжжі. Захід також проводиться з нагоди Дня Незалежності України. На виставці було експоновано роботи знаних українських майстрів, а також авторів з Польщі, Німеччини, Нідерландів, Ірландії та Канади.

Литовський скульптор Маріюс Пятраускас був серед учасників V Міжнародного фестивалю дерев'яної скульптури «Ладизинський гай-2023», що проходив з 14 до 27 серпня у місті Ладизин на Вінниччині. Майстерню для митців облаштували просто неба в місцевому парку. Матеріалом для виробів служували дерев'яні колоди. Кожен учасник воготовляв свою фігуру. Маріюс Пятраускас обрав для своєї скульптури образ богині перемоги Ніки.

За кордоном

З 7 серпня в павільйоні України на 18-й Бієнале архітектури у Венеції розпочалася серія з п'яти виставок, що одна за одною розгортатимуться аж до листопада на двох локаціях – Арсенале та Джардіні. Обидва простори презентува-

ли на відкритті бієнале у травні цього року. Павільйон та його програма об'єднані спільною назвою Before the Future («Перед майбутнім»), що відсилає до загальної теми цього річної Бієнале архітектури – «Лабораторія майбутнього». Кураторами павільйону є Борис Філоненко, Ірина Мірошникова та Олексій Петров. Близько 30 учасників програми об'єдналися в п'ять колективів для обговорення питань сьогодення й майбутнього. Так, з 8 по 21 серпня в українському павільйоні було представлено проєкт Deconstructed, присвячений відбудові України (колектив: Нікіта Белокопитов, Дар'я Боровик, Дмитро Гурін, Антон Олійник, Марія Пахомова, Олексій Пахомов), а з 21 серпня – проєкт What Cannot Be Lost, що звертається до теми комеморації російсько-української війни (колектив: Олександр Бурлака, Іван Грабко, Саша Курмаз, Оксана Довгополова та Катерина Семенюк, Прикарпатський театр, Центр просторових технологій).

На фестивалі незалежного мистецтва Burning Man, що цього року розпочався 27 серпня в американському штаті Невада, в пустелі Блек-Рок, було відкрито дві інсталяції від України. Одна з них – «Український Фенікс». Інсталяцію створили художник Олексій Сай, архітекторка й художниця Дана Косміна, а також їхня американська партнерка Алла Лопаткіна. «Український Фенікс» презентували шляхом спалення дерев'яної конструкції, яка приховувала артоб'єкт, заввишки 8 м, що нагадувала або міфологічну пташу фенікс або тризуб. За задумом авторів інсталяції, вогонь став частиною її створення і повпливав на форму і колір, символізуючи єдність та непохитність українського духу. Ще одну інсталяцію – «Храм Їжака» – представили на фестивалі український художник Олександр Слободянюк і українська команда Kurenivka Camp. Команда авторів отримала грант на створення інсталяції від організаторів Burning Man. «Храм Їжака» є меморіалом пам'яті українців, які загинули у повномасштабній війні. Це 7-метровий артоб'єкт у формі їжака, створений з понад сотні протитанкових їжаків. Усередині містилися історії загиблих українських військових та цивільних, які надсилали люди, чії близькі загинули.

24 серпня в Нью-Йорку, в приміщенні Українського інституту Америки, за підтримки Генконсульства України та Постійного представництва України при ООН відбулося відкриття масштабної мультимедійної виставки «Фрагментовані докази». Це роботи з колекції резиденції Viruchiy – найбільшої резиденції сучасного мистецтва, яка з 2006 року працювала на однойменному півострові Азовського моря, а після окупації півострова росіянами в лютому 2022 року продовжила роботу в Європі. На дебютній виставці у США було представлено роботи 17 українських художників: Жанни Кадирової, Влади Ралко, Володимира Буднікова, Олександра Гляделова, Сергія Святченка, Вери Бланш, Анастасії Буднікової, Катерини Бучацької, Максима Дондюка, Наталії Карпінської, Лесі Хоменко, Тетяни Маліновської, Аліси Нікітінової, Івана Сауткіна, Андрія Стегура, Артема Волокітіна і Альбіни Ялози. Експозиція була багатожанрова: містила картини, скульптури, гравюри, а також відео- та фотодокументацію. Це роботи, створені з 2006 по 2023 роки, які фіксують як мирний час, так і воєнний досвід митців.

Майданчиком українського мистецтва у Варшаві з 14 по 27 серпня став Дім братів Яблковських. Тут водночас експонувалися дві виставки. Одна з них – третя виставка картин проекту «UKRAINE wARTime» кураторки Олени Єгорущіної, за участі 14 українських авторів (Ольга Дрозд, Антон Логов, Вікторія Чупріяновська, Анна Миронова, Настя Лойко, Анна Кузнецова, Євгенія Липовецька, Анастасія Кривенко, Eva Holts, Delnara, Tanbelia, Світлана Міхно, Олександра Маркитан, Олена Кушнір). Проект презентував особистий досвід митців воєнного часу через широкий спектр художніх засобів. Виставку склали твори різних жанрів, серед яких живопис, графіка, скульптура, гобелен, колаж, інсталяція та відеоарт. Мистецький захід відбувався за співпраці з Українським культурним фондом, Центром національної культури Польщі та Будинком соціальних інновацій. Паралельно в Домі братів Яблковських діяла партнерська виставка-аукціон «Ціна свободи» варшавського благодійного фонду Unifers та Національної спілки художників України. Експозицію склали понад 200 унікальних картин. Понад сотню професійних творів було люб'язно надано власниками для продажу, кошти від якого підуть на допомогу Україні. Сам аукціон окремих лотів відбувся 27 серпня.

17 серпня в Українському Домі у Варшаві було розгорнуто виставку робіт двох українських художниць Анастасії Буднікової та Марини Талютто «Поza зоною». Це спільний мистецький проект. Виставка складалася з двох серій робіт, де кожна з художниць представила своє бачення реальності.

Український дім у Данії (Копенгаген) запустив новий мультидисциплінарний проект «Сміливі свідчити: щоденники війни України». На честь Дня Незалежності України відкрилася виставка візуальних щоденників українських художників, які хронікують війну Росії проти України. Виставку було підготовлено за сприяння проекту військового архіву Мистецького Арсеналу та Музею сучасного мистецтва України. Щоденники було представлено в різних носіях для підсилення їх впливу та заохочення взаємодії з аудиторією. Учасники проекту: Влада Ралко, Інга Леві, Вікторія Розенцвейх, Алевтіна Кахідзе, Гера Артемова, Костянтин Поліщук, Микита Лисков, Даниїл Немировський, Антоніна Семенова, Дарія Молокоєдова, Ян Спектор та інші.

9 серпня у столиці Угорщини Будапешті, відбулася презентація виставки авторства української фотохудожниці Людмили Азарової та психологині Лариси Пиляєвої під назвою «It's me» («Це я»), присвяченої українським жінкам під час війни. До організації та проведення заходу долучилися мерія III району м. Будапешт (Обуда) та міжнародна громадська організація «Carpathian Platform», підтримку надала мерія Будапешта. Виставку відкрили тимчасовий повірений у справах України в Угорщині Іштван Балог, заступник мера Будапешту Габор Керпель-Фроніус, мер III району столиці доктор Ласло Кіш і кінопродюсерка Агнеш Патак. Відвідати виставку можна було до 28 серпня у приміщенні Ersenyös Galéria.

Перед будівлею Нідерландської національної опери та балету в Амстердамі було встановлено артоб'єкт «Незламна Україна» – зображення української балерини, надруковане на понад 9 тисячах гільз. В офіційному відкритті виставки взяли участь Посол України О. Карасевич, Посол Республіки Еквадор Анд-

рес Теран Парраль, а також автори роботи – фотограф Феліпе Хакоме й українська балерина С. Онішко. Виставка просто неба триватиме до 15 вересня. Експозиція в Амстердамі – це вже четверта публічна інсталяція робіт з проекту «Нескорені» в Європі після вуличних інсталяцій у Парижі, Мадриді та Києві з початку російського вторгнення в Україну у 2022 році.

Рефлексією на тему війни була пронизана виставка творів українських художниць AntiGonna, А. Токовенко, К. Копейкіної та О. Домбровської у стінах музею Villa Böhm (місто Нойштадт, Німеччина). Вона тривала з 18 серпня до 3 вересня. Організатор події – музей Villa Böhm; співорганізатор – Музей сучасного мистецтва Одеси.

Кіно В Україні

14-й Одеський міжнародний кінофестиваль через війну основні заходи та покази своєї програми переніс до Чернівців. В Одесі проводили кілька тематичних показів, організованих ОМКФ. Кіноогляд у Чернівцях тривав з 19 по 26 серпня, а основною локацією став Культурно-мистецький центр імені Івана Миколайчука. Паралельні покази проходили в кінотеатрі «Чернівці». До Національної конкурсної програми кінофестивалю ввійшли 10 повнометражних фільмів. Міжнародна європейська конкурсна програма складалася з 7 повнометражних фільмів від режисерів із Франції, Німеччини, Швеції, Латвії, Румунії, Польщі та Італії (три з них створені у копродукції з Україною). За підсумками фестивалю у Міжнародній європейській конкурсній програмі найкращим фільмом журі у складі Дмитра Сухолиткого-Собчука (Україна), Сімони Бауман (Німеччина) та Едвінаса Пукшти (Литва) визначило стрічку румунського режисера «Ссавці» Себастьяна Міхейлеску. Спеціальні відзнаки Міжнародного конкурсу отримав фільм німецького режисера Крістіана Петцольда «Полум'яне небо», а також – «Правило двох стін» реж. Девіда Гутніка (Україна, США). Журі Національного конкурсу Марина Ер Горбач (Україна), Ерік Вайнріб (США), Теона Стругар Мітевська (Македонія) та Вацлав Маргоул (Чехія) обрали найкращий український повнометражний документальний фільм, яким стала стрічка «Звідки куди» режисера Мачека Хамели (Україна – Польща). Володарем ще однієї премії фестивалю «Золотий Дюк» у номінації «Найкращий український повнометражний ігровий фільм» стала стрічка спільного виробництва України та Ізраїлю «Валерія виходить заміж» (реж. Міхаль Вінік). У позаконкурсній програмі «Гете-інститут представляє» було показано експериментальну роботу німецького документаліста Томаса Хайзе «Батьківщина – це простір у часі», у програмі «Ексклюзив» – фільм «Крик моєї крові» від режисера зі США Еріка Вайнріба та документальну картину «Сивочолі гравці» Дена Лобба з Великої Британії (обидві представляли її режисери), а у програмі «Найкращі європейські фільми від ОМКФ» – фестивалні хіти, серед яких учасники й лауреати Каннського, Берлінського, Венеційського та інших міжнародних кінофестивалів. У межах індустрійної секції Film Industry Office відбулась низка дискусій, присвячених копродукції та розвитку аудіовізуального сектору України. Зокрема, пройшла публічна дискусія «Стратегія розвитку аудіовізуального сектору Укра-

їни під час війни та після перемоги» та обговорення особливостей створення контенту з країнами Європи й Північної Америки (до обговорення долучились Сергій Зленко, представник України в Eurimages, та Манон Дюверже, співробітниця Директорату європейських та міжнародних справ СНС, керівниця Європейського фонду солідарності з українським кіно). Крім того, в межах індустрійної секції пройшла дискусія на тему спільного виробництва аудіовізуального контенту з нордичними країнами. А в рамках Освітньої Платформи РІТСНУА відбулася презентація команди Film Independent, провідної некомерційної організації з США, що вже сорок років надає фінансову та творчу підтримку кінематографістам з усього світу та організовує престижну церемонію нагород Spirit Awards. Учасники презентації поділилися інформацією про можливості, доступні для українських кінематографістів.

З 17 по 20 серпня в Ужгороді вже вдруге проходив Міжнародний фестиваль „Кіно сусідів”, що співфінансується урядами Чеської Республіки, Угорщини, Польщі та Словаччини у межах Вишеградського гранту від Міжнародного Вишеградського фонду. Організатор фестивалю «Кіно сусідів» – директор KISFF Кирило Марікуца. Цьогоріч «Кіно сусідів» не лише зумів об’єднати покази з кількох європейських сусідніх країн, а й створити насичену програму зустрічей з кінематографістами з Польщі, Словаччини та інших країн. Вся програма фестивалю була безкоштовною для глядачів. Було представлено 8 повнометражних стрічок та 5 програм короткого метра. Чотири з програм були створені з партнерами – кінофестивалями зі Словаччини, Польщі, Словенії та анімаційним факультетом Університетом мистецтва та дизайну Могой-Надя з Будапешту. Зокрема від Угорщини було представлено два анімаційні фільми: «Чотири душі Койота», який нещодавно отримав приз журі на фестивалі анімації в Ансі у Франції, а також «Пластикове небо», який було представлено цього року у програмі «Панорама» на Берлінському кінофестивалі. Програму фестивалю „Кіно сусідів” цього рік розширили та додали також кіно з Австрії та Румунії. Попри війну на фестиваль приїхало чимало іноземних гостей – представників кінофестивалів і кінематографістів. Зокрема польський режисер Даміан Коцур особисто представив глядачам свій повнометражний дебютний фільм «Хліб і Сіль», який до цього вже побував в основному конкурсі Венеційського кінофестивалю.

За кордоном

На одному з найдавніших та найпрестижніших кінооглядів світу – 76-му Міжнародному кінофестивалі, що проходив у швейцарському місті Локарно з 2 по 12 серпня, однією з переможців стала українська режисерка Марина Врода. Вона отримала нагороду міста та регіону Локарно «Пардо» за найкращу режисуру за повнометражний фільм «Степне» (Україна/Німеччина/Польща/Словаччина), представлений у програмі головного міжнародного конкурсу кінофестивалю. Документальний фільм режисерки Аліси Коваленко «Ми не згаснемо» (України/ Франція/Польщі) отримав спеціальну відзнаку «Onion Award» на міжнародному фестивалі документального кіно MakeDox (Скоп'є, Північна Македонія; 17–24 серпня). Український режисер Ф.

Сотниченко отримав нагороду «Серце Сараєво» у категорії «Найкращий кінорежисер» Міжнародного кінофестивалю в Сараєво (Боснія і Герцеговина; 11–18 серпня) за стрічку «Ля Палісіада» (Україна). Ізраїльсько-українська драма «Валерія виходить заміж» режисерки Міхаль Вінік здобула нагороду за найкращий фільм на XIX Міжнародному кінофестивалі в Сантьяго (Чилі; 20–27 серпня). Сама Вінік також отримала відзнаку за найкращу режисуру в міжнародному конкурсі. Режисер українсько-італійського повнометражного фільму «Тривала втеча» (в Європі картина виходить під назвою «Jailbird») Андреа Маньяні отримав нагороду за найкращу режисерську роботу на Magna Graecia Film Festival MGFF. Художній фільм «Я і Фелікс» режисерки Ірини Цілик відзначено спеціальною нагородою на 53-му італійському кінофестивалі Giffoni в категорії «Generator +16». Стрічка отримала приз The CGS Award (Social-cultural Cineclubs for Young People) – Percorsi Creativi 2023.

Переможець кінофестивалю «Санденс», фільм «Клондайк» Марини Ер Горбач (Україна, Туреччина), вийшов у прокат 4 серпня в Сполучених Штатах Америки. Спеціальні покази фільму за участі самої режисери та рубрика «питання-відповідь» проходили з 4 по 6 серпня у Нью-Йорку, у кінотеатрі «Angelika Film Center». 26 серпня у місті Високо (Боснія і Герцеговина) відбувся показ фільму Антоніо Лукіча «Люксембург, Люксембург» у межах добірки фільмів із програми 29-го кінофестивалю у Сараєво. А 23–24 серпня відбулися прем'єрні покази українського фільму «Довбуш» О. Саніна у країнах Балтії, Німеччині, Словаччині, Південній Кореї та Ізраїлі.

Кінотеатральний прокат анімаційної стрічки «Мавка. Лісова пісня», створеної за підтримки Державного агентства України з питань кіно та Агентства США з міжнародного розвитку (USAID), стартував з 10 серпня у Північній Македонії, а з 24 серпня – в Албанії та Косово. З 15 серпня на території США «Мавку» можна переглянути англійською онлайн на iTunes/AppleTV, Amazon, Vudu, Microsoft та Spectrum OnDemand, а також придбати диски DVD на Amazon, у Walmart та Target. Онлайн-прем'єра «Мавка. Лісова пісня» відбулася в Іспанії на Amazon Prime.

Прем'єра української стрічки «Памфір» Дмитра Сухолиткого-Собчука (Україна/Польща/Франція) відбулася в Італії. Покази проходили у кінотеатрі Cinema Troisi з 10 по 22 серпня. Прокат стрічки також розпочався у Німеччині. 10 серпня «Памфір» було показано у Берліні, в Alte Münze.

З 26 липня до 31 серпня у Нью-Йорку, в Українському інституті Америки, тривав Всесвітній благодійний кіномарафон на підтримку України CinemaAid Ukraine Charity Film Marathon. В його рамках було представлено 11 українських повнометражних фільмів: «Щедрик» Олесі Моргунець-Ісаєнко, «Крути 1918» Олексія Шапарєва, «Заборонений» Романа Бровка, «Шляхетні волоцюги» Олександра Березаня, «Захар Беркут» та «Чужа молитва» Ахтема Сеїтаблаєва, «Пекельна Хоругва, або Козацьке Різдво» Михайла Кострова, «Будинок "Слово". Нескінчений роман» Тараса Томенка, «Голока» Михайла Ілєнка, «Передчуття» В'ячеслава Криштофовича, «Поводир» Олеся Саніна. Фільми демонструвалися українською мовою з англійськими субтитрами. Зібрані під час показів

кошти буде перераховано на підтримку кіноіндустрії України під час війни та лікування поранених воїнів-кінематографістів.

З 23 серпня на стрімінговій платформі Netflix стала доступною стрічка «Мирний-21» Ахтема Сеїтаблаєва, і за короткий термін фільм встиг вибитися у лідери за кількістю переглядів. «Мирний-21» посів шосту позицію у рейтингу Netflix «топ 10 фільмів сьогодні (Україна)». А 24 серпня на Netflix відбулися онлайн-прем'єри історичної драми Тараса Ткаченка «Чорний ворон» (створена компанією «ТЕТ-Продакшн» та телеканалом «1+1» за підтримки Державного агентства України з питань кіно) та стрічки Олексія Шапарєва «КРУТИ 1918» (створена кінокомпанією Good Morning Film за підтримки Держкіно). Також на Netflix стали доступні обидва сезони комедійного серіалу «Скажені сусіди» (FILM.UA Group та Prototype Production спільно з 1+1 Media) та український мінісеріал «Хазяїн», створений за мотивами однойменного твору Івана Карпенка-Карого телеканалом «1+1» та «Київстар ТБ» у партнерстві з «Основа Фільм Продакшн».

Посольство України в Чорногорії влаштувало 30 серпня в «Європейському домі» в Подгориці показ документального фільму «По той бік миру», створеного на основі знімання, які відбувалися у Бучанському районі Київщини від самого початку широкомасштабного російського вторгнення. Автори проєкту – Служба зв'язків з громадськістю Командування Сил територіальної оборони Збройних сил України та ДП «Кримський дім».

Декоративно-вжиткове мистецтво

За кордоном

У столиці Болгарії Софії, в галереї «Средец», відбулося відкриття виставки «Кам'яні вишиванки Нової Каховки в текстилі». Було представлено 12 панно, кожне з них супроводжувалося фотографією будинку з відповідним орнаментом. Авторка робіт – українська майстриня Тетяна Болгарова. Свої панно з новокаховськими «кам'яними вишиванками» вона створює за допомогою об'ємної килимової вишивки. Виставку урочисто відкрили міністр культури Болгарії Кристю Кристев, Надзвичайний та Повноважний Посол України в Болгарії Олеся Ілащук та авторка проєкту Тетяна Болгарова.

Музеї

В Україні

1 серпня у виставковому центрі «Жива пам'ять» Національного історико-меморіального заповідника «Бабин Яр» відбулось відкриття виставки «Бахмут – обличчя геноциду 1942/2022». Експозиція проводила паралелі між історичними подіями Другої світової війни та руйнуванням міста російськими загарбниками у 2022–2023 роках. В історичному блоці було представлено роботи німецького художника Клеменса фон Ведемеєра, в основі яких – хроніка його діда, капітана Вермахту Гаральда фон Фігінхов-Ріша, який у 1941 році фільмував наступ свого підрозділу, який завершився в Артемівську (колишня назва Бахмута). Відвідуючи місто у 2021 році, Ведемеєр зафільмував ті ж ракурси, що і його дід. Наразі ці плівки та роботи зберігаються у Бахмутському краєзнавчому

музеї. У відкритті виставки взяв участь, зокрема, тимчасовий повірений у справах Іспанії Хав'єр Фуентес Леа.

Колекція Національного музею історії України поповнилась перевиданням 1924 року «Словаря російсько-українського», надрукованого у Львові в 1893–1899 роках. Книгу особисто передав працівникам музею колишній співробітник наукового відділу Вільнюського університету Альгірдас Чаплікас. На відміну від львівського чотири томного видання, в Берліні видавництво «Українське слово» перевидало словник в одному томі. Упорядниками словника зазначені М. Уманець і А. Спілка. М. Уманець – псевдонім Михайла Комарова (1844–1913), українського письменника, бібліографа, фольклориста, перекладача та лексикографа. А. Спілка розшифровується як Спілка Адеська – теж псевдонім групи авторів. До неї входили: Т. Десятин-Лук'янів, Трохим Зіньківський, Ольга Косач (Олена Пчілка), Михайло Старицький, Кость Ухач-Охоровський.

Родина нащадків Тростянецького цукрозаводчика Леопольда Кеніга зробила подарунок Тростянецькому краєзнавчому музею на Сумщині. Прижиттєві портрети Леопольда Кеніга та його дружини, а також комплект різьблених антикварних меблів, які колись належали родині, відтепер займуть своє місце в колишньому маєтку Леопольда Кеніга де зараз розміщується краєзнавчий музей Тростянецької громади. Пам'ятні речі надійшли до Тростянця завдяки Сибілі Штрак-Ціммерман, яка є громадянкою Німеччини і праправнучкою Леопольда Кеніга.

За кордоном

Україномовні аудіогіди з'явилися у Фінляндії, на морській оглядовій екскурсії «Історичний центр Гельсінкі», та в Азербайджанському національному музеї мистецтв. Проєкт із запуску україномовних аудіогідів ініційовано першою леді України Оленою Зеленською.

Охорона культурної спадщини

В Україні

27 серпня, у 166-ту річницю від дня народження Івана Франка, у Нагуєвичих та Дрогобичі Львівської області відбулася панельна дискусія «Національна приналежність нематеріальної культурної спадщини XVIII–XX ст.: теорія і практика», в ході якої вироблено методичні рекомендації та критерії зарахування знакових постатей до української культурної та історичної спадщини. У заході взяли участь, зокрема, науковці з Австрії, Великої Британії, Італії, Польщі, Румунії та України. Серед спікерів: Джовані Броджі (Мілан), Міхаель Мозер (Відень), Олена Певна (Кембридж), Вікторія Фейбуа (Страсбург), Стефан Пурічі (Сучава) та інші науковці та громадські діячі. Спів організатори та партнери заходу – Міжнародний фонд Івана Франка, Дрогобицька міська рада, Міжнародна асоціація українців, Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Львівський національний університет імені Івана Франка, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, Державний історико-культурний заповідник «Нагуєвичі», Київський музей видатних діячів

української культури, Всеукраїнська асоціація викладачів української мови і літератури.

За кордоном

Відновлення храму святого Миколая було темою зустрічі 18 серпня у Глівіце (Польща) отця Павла Вишковського, настоятеля київської парафії св. Миколая, з професоркою Малгожатою Жмудзінською, деканом факультету архітектури Сілезької політехніки, та з професором Єжи Воєвудкою. Щоб якісно відновити цю споруду, потрібно спершу ґрунтовно її дослідити. Для цього польські професори у співпраці з Міланським університетом звернуться до творчої спадщини відомого італійського скульптора Еліо Саля, який свого часу оздоблював храм святого Миколая, щоб знайти репродукції скульптур із цього храму, відновити їх і знову розмістити на своєму місці, згідно з задумом проєктанта й архітектора.

Бібліотеки. Популяризація читання В Україні

22 серпня в Харківській державній науковій бібліотеці ім. В. Г. Короленка відкрито фотовиставку журналіста, фотографа та юриста з польського міста Ченстохова Адама Касперкевича «Libricide. Фотодокази воєнних злочинів Росії проти українських бібліотек». На виставці було представлено понад два десятки фотодокументальних світлин, на яких автор зафіксував зруйновані та пошкоджені бібліотеки у громадах Харківської області. Виставка – частина більш масштабного проєкту «Ліброцид», який Адам Касперкевич розпочав ще торік. Відтоді він відвідав населені пункти Харківської області Старий Салтів, Шевченкове, Шестакове, Слатине, Дергачі, Великий Бурлук, в яких документував злочини росіян проти культурної спадщини українців.

За кордоном

Напередодні Дня Незалежності України до Національної бібліотеки Франції було передано 24 книги з української історії, культури, літератури, мовознавства. Книги подаровано Національною спілкою письменників України та Київським національним університетом імені Тараса Шевченка. Серед них – антології української поезії і збірки відомих поетів, наукові видання французькою мовою. Книги було презентовано у відділі літератур світу департаменту літератури і мистецтва Національної бібліотеки Франції.

У рамках проєкту «Українська книжкова полицка» Посольством України в Болгарії було передано україномовні художні книги для дітей та дорослих, а також низку перекладів українських творів болгарською мовою у бібліотеку в Банско – «Народну читальню імені Н. Вапцарова – 1894». Проєкт «Українська книжкова полицка» реалізується по всьому світу під патронатом першої леді України Олени Зеленської спільно Міністерством закордонних справ України, Міністерством культури та інформаційної політики України, Українським інститутом книги.

Акцію підтримки українських дітей, які внаслідок повномасштабної війни опинились за кордоном під назвою «Українська книжка – дітям за кордоном» започаткувала та реалізує Фондація «Незламна Україна». В рамках акції фундація підготувала для дітей у Польщі 35 000 книжкових наборів по 5 – 6 книжок у кожному. Акція діє впродовж серпня-листопада та розповсюджується на 11 польських міст: Варшава, Краків, Вроцлав, Жешув, Катовіце, Гданськ, Познань, Лодзь, Люблін, Щецин, Бидгощ. Серед книг, які отримують учасники акції, твори таких авторів, як Іван Котляревський, Ольга Кобилянська, Панас Мирний, Всеволод Нестайко, Олександр Авраменко, Джоджо Мойєс, Стівен Кінг, Марк Твен, Сесілія Ахерн, Еріх Марія Ремарк, Клайв Стейплз Льюїс, Туве Янссон та інші.

Література. Книговидання В Україні

27 серпня, у 167-му річницю від дня народження Івана Франка, у Дрогобичі відбулася сьома церемонія нагородження лауреата однойменної Міжнародної премії. Цьогоріч найвищу відзнаку в галузі гуманітаристики здобув доктор філологічних наук, завідувач відділу франкознавства Інституту Івана Франка НАН України Микола Легкий за монографію «Проза Івана Франка: поетика, естетика, рецепція в критиці». Нагороду присудило міжнародне журі у складі науковців з України та Польщі. Організовує премію Міжнародний фонд Івана Франка за підтримки Європейського Союзу та Міжнародного фонду «Відродження».

30 серпня у Києві в приміщенні Укрінформу відбулася презентація книги українського та американського історика, професора кафедри української історії в Гарвардському університеті, члена Українського ПЕН та наукової ради «Українського історичного журналу» Сергія Плохія «Російсько-українська війна: повернення історії».

За кордоном

До Дня Незалежності України створено Фондацію української книги в Угорщині «UNABOOK», яка ставить за мету продовження та примноження найкращих традицій друкованого українського слова за кордоном. Серед пріоритетів «UNABOOK» – не тільки суто видавнича діяльність, промоція української книги, зокрема, інклюзивної літератури, розповсюдження книг та популяризація літератури, збереження та розвиток української мови, а ще й проведення українських культурно-мистецьких проєктів в Угорщині та світі, сприяння культурній дипломатії, налагодження культурного діалогу й обміну між країнами. 29 серпня в Будапешті Фондацією було видано двотомник поезії українського письменника Михайла Жайворона «Чорнобильський вузол: розпад атома» та «Чорнобильський вузол: розпад імперії»: унікальне літературно-інклюзивне видання, що поєднує звичайний візуальний текст та рельєфно-крапковий шрифт Брайля. Двотомник вийшов у межах Міжнародного проєкту «Feel Europe українською». Проєкт реалізовано за підтримки Посольства України в Угорщині, Товариства української культури в Угорщині, Столичного са-

моврядування українців в Угорщині, Самоврядування українців Ерду, Самоврядування українців Ференцвароша, Самоврядування українців Ержибетвароша та Самоврядування українців Чепела.

У Словаччині вийшла друком збірка байок та мініатюр Григорія Сковороди *Drahý priateľ!* («Дорогий друже!») у перекладі Івана Яцканина. Видання ілюстровано графічними мініатюрами Яна Тілляка та Василя Чебаника.

У видавництві приштинської філії Міжнародної письменницької спілки імені П'єтро Богдано (IWA «Pjetër Bogdani») побачила світ антологія української поезії від Шевченка до наших днів «Сонячні кларнети» («Klarinetë Diellore»). До неї увійшли твори понад 50 українських авторів, зокрема Т. Шевченка, І. Франка, П. Тичини, М. Вінграновського, І. Андрусяка та ін. Вірші албанською переклав професор Єтон Кельменді. Спершу збірка вийшла у Франції, тож на албанську поезію перекладали з французької. Упорядник і автор французького перекладу – заступник голови Київської організації Національної спілки письменників України Д. Чистяк.

Одне з найбільших видавництв світу Simon & Schuster придбало всесвітні англійські права на переклад роману «Амадока» Софії Андрухович. Права на переклад отримали Лорен Вайн з дочірнього підрозділу «Simon & Schuster Avid Reader Press» у США та Кріс Вайт із підрозділу «Scribner UK» у Великій Британії.

Корінні народи В Україні

18 серпня відбулася онлайн-зустріч представників кримськотатарського народу та литовських татар. У зустрічі взяли участь директор Департаменту національних меншин Уряду Литовської Республіки, доктор філософії Віда Монтвідайте, депутат Литовського сейму Далія Асанавічюте, Голова Союзу татарських громад Литви Мотієюс Якубаускас, член Консультативної ради з питань деокупації та реінтеграції тимчасово окупованої території АРК Адам Якубаускас, а також представники ДЕСС та Меджлісу кримськотатарського народу. Крім цього, до зустрічі долучився Голова Правління Кримськотатарського Ресурсного Центру, член Меджлісу кримськотатарського народу Ескендер Барієв. Команда КРЦ про-демонструвала інформаційно-візуальні продукти англійською мовою, які були підготовлені до Міжнародного дня корінних народів світу.

За кордоном

Представники громад корінних народів України, які нині представляють українську діаспору в Туреччині, взяли участь у заході, що відбувся 9 серпня у Стамбулі з нагоди Міжнародного дня корінних народів.

Партнерство В Україні

Норвезьке місто Саннес стало партнером Бучі, що на Київщині. Угоду про співпрацю підписали міський голова Бучі Анатолій Федорук та мер

Саннеса Стенлі Вірак. Обговорили плани співробітництва у сфері культури, освіти та обміну молоддю.

Матеріал підготувала

Ю. М. Темненко,
провідний редактор сектору ДЗК
відділу НАУІ Інформцентру
з питань культури та мистецтва

Комп'ютерне опрацювання та редагування **І. Г. Піленко**

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,39. Б/т. Зам. 70. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12